

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛИ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
УНІВЕРСИТЕТ КАСТАМОНУ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
СТАМБУЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ АЙДИН (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЛЮБЛІНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (РИКІ, ПОЛЬЩА)
ЄВРОПЕЙСЬКА ВИЩА ШКОЛА МЕДИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ НАУК (ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК (ЛОМЖА, ПОЛЬЩА)
БЕРГЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (НОРВЕГІЯ)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2024

УДК 159.98:37.091
Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 10-11 жовтня 2024 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В.Є. Кавецький, О.Я. Жизномірська, М.М. Корман, Т. В. Магера, Г.І. Герасимчук, Н.Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2024. 370 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 10-11 жовтня 2024 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №6 від 01.11.2024 р.)

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2024

Трубавіна І.М. ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	327
Тютюнник І.С., Мартинюк О.П., Дячинська М.І. РОЛЬ МАЙСТЕРКЛАСІВ, ШКІЛЬНОЇ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ ТА ПРИВАТНИХ ХУДОЖНІХ СТУДІЙ У НАВЧАННІ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДІТЕЙ ТА ДОРОСЛИХ.....	329
Тягнирядно Є.В., Ноздрова К.В. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ПРАВОВОЇ СФЕРИ ЗАСОБАМИ ЮРИДИЧНОЇ СТИЛІСТИКИ.....	331
Федоренко М.І. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.....	334
Флоренко А.Е. АРТТЕРАПІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	335
Han Liu THE PERSONAL AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF MANAGERS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE BACKGROUND OF DECENTRALIZATION.....	336
Han Liu TO CULTIVATE THE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE SPORTS EXPERTS IN THE PROCESS OF LEARNING IN COLLEGES AND UNIVERSITIES.....	337
Hanife Erdoğan Yaşarsoy INCLUSIVE EDUCATION PRACTICES IN TÜRKİYE.....	339
Olga Tsaryk, Iryna Humovska, Tetiana Panychok THE IMPORTANCE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF EDUCATORS.....	342
Цуканова Н. М. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	344
Чекригіна Г. Б. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ РОБОТИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ФАХІВЦЯ В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	346
Чорна М.І. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	349
Шарлович З. WPŁYW INNOWACYJNYCH TECHNOLOGII PEDAGOGICZNYCH NA ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH SPECJALISTÓW W SYSTEMIE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO.....	351

вважає, що юний художник повинен відчувати культурні потреби часу, намагатися бути потрібним суспільству, вміти заробляти своєю творчою працею, тому часто задумані студійцями художні проекти стають соціальними [3].

Висновки. За близько десять років активного функціонування приватних ініціатив у галузі навчання образотворчому мистецтву в Україні, можемо простежити певні спільні риси та тенденції у їхній роботі: розкриття творчого потенціалу вихованців; активізація роботи в колективі; націленість на популяризацію робіт учнів у соціальному просторі. Авторські художні студії та гуртки продукують твори, об'єднані певними естетичними принципами, безпосередньо пов'язаними із стилістикою та художніми вподобаннями художника-керівника та особливістю його методики навчання. Практика проведення художніх майстеркласів стала органічною у середовищі сучасного «дорослого» як аматорського, так і професійного образотворчого мистецтва.

Література

1. Полтавська Ю. П'ятірня. *Артанія*. 2010. № 3. С. 30–35.
2. Селівачов М. Роль Василя Парахіна в українському народному мистецтві на межі XX і XXI століть (до 80-річчя від народження). *Народознавчі зошити*. 2018. № 2 (140). С. 483–493.
3. «Як діти це роблять?». Випуск № 1. Відповіді від керівника студії Аза Нізі Маза Миколи Коломійця. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZiUcvfULPd4>
4. Semenova O. (Семенова О). Features of the organization and conduct of an art master class (Особливості організації та проведення мистецького майстер-класу). *Modern engineering and innovative technologies*. 2023. Issue No 29. Part 3. P. 29–34.

Тягнирядно Є.В.

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри мовної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх справ
tevodessa@gmail.com

Ноздрова К.В.

магістрантка ЦЗДН Національного
університету
«Одеська юридична академія»
katenozdrova654@gmail.com

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ПРАВОВОЇ СФЕРИ ЗАСОБАМИ ЮРИДИЧНОЇ СТИЛІСТИКИ

Актуальність дослідження. Мова права - це цілісна комунікативно-галузева підсистема літературної мови з певним набором характерних лінгвостилістичних і структурно-жанрових ознак, зумовлених специфікою правової сфери та комунікативно-професійними потребами в ній. Як надзвичайно важлива й соціально значуща сфера мовної комунікації, що забезпечує нормативно-правове регулювання діяльності суспільства, мова права усе більше привертає увагу вчених і практиків із різних галузей знань.

Сьогодні феномен мови права є об'єктом вивчення низки наук: юридичних (загальна теорія держави і права, філософія права, історія держави і права, логіка права, юридична герменевтика, юридична техніка), філологічних (теорія мовної комунікації, стилістика, термінознавство, лексикографія, семасіологія, історія мови, прикладна лінгвістика, культура мови, судова риторика), а також формальної логіки, інформатики, філософії, соціології, історії, дипломатики, текстології тощо [2].

Кожна з цих наукових галузей досліджує мову права доволі специфічно, розглядаючи її феномен з різних позицій.

Проте наприкінці минулого століття з'являється нова самостійна наукова галузь, яка втілює міждисциплінарний підхід до вивчення складного феномену мови права, розробляє

власний науково-теоретичний і методичний апарат, спрямований на фундаментальне системне дослідження мовних явищ і процесів у юридичній сфері, засоби й інструменти ефективною правовою комунікації - юридична лінгвістика.

Аналіз досліджень. Правнича мова характеризується певним набором специфічних рис, функцій, інвентарем мовних засобів, композиційною системою функціональних різновидів і жанрово-ситуативних стилів. Усе це дозволяє вченим (В. Власенко, Н. Калініна, Н. Івакіна, О. Галяшина, Т. Губаєва, М. Голєв, О. Александров, А. Марахова, Д. Баранник, Н. Присяжнюк тощо.) виявляти функціонально-стильову та жанрово-стильову неоднорідність мови права [1].

Мета дослідження: основні функціонально-стильові різновиди правничої мови схарактеризувати з таких позицій: сфера функціонування, приналежність до певного функціонального стилю та підстилю, жанру, специфічні стильові риси, репертуар мовних засобів.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні розглядаємо способи використання мовних засобів у різних комунікативних сферах і ситуативних стилях правничого мовлення, оперуючи такими основоположними стилістичними поняттями й категоріями, як функціональний стиль, підстиль, стилістичні засоби, стильові ознаки (риси), стилістичні ресурси, стилістична норма, текст, жанр, жанрово-ситуативний стиль тощо.

Наприклад, офіційно-діловий стиль юридичного мовлення, відображений передусім у текстах юридичних документів, характеризується сукупністю таких основних стильових рис (одночасно й вимог до нормативно-правових актів): офіційність, точність, однозначність, стандартизованість (термінології, синтаксичних конструкцій: усталених зворотів, формул, кліше; структури документа), зрозумілість, повнота змісту, логічна послідовність, аргументованість, суворість нормативності на всіх мовних рівнях, настановчо-інформативний характер приписів, безособовість, узагальненість, стилістична однорідність, емоційно-експресивна нейтральність, відсутність образності та індивідуально-авторських рис [2].

Автори (А. Марахова, Д. Баранник) зазначають, що публіцистичний стиль поділяється на такі підстилі - газетно-інформаційний (офіційне або інформаційне повідомлення, аналітичний огляд, проблемна або полемічна стаття, дискусія, есе, нарис, інтерв'ю та ін.), теле- і радіожурналістський (репортаж, хроніка подій, щоденник, слухання, прес-огляд, теледебати, детектив-шоу, інтерв'ю, консультація юриста та ін.), агітаційно-пропагандистський або ораторський (агітаційна промова, виступ під час мітингу, зустрічі з виборцями, відкритий лист, звернення, заклики, памфлети та ін.) підстилі. Перші два є найбільш оперативними видами масової комунікації [3].

Так, наприклад, на практичних заняттях з дисципліни «Цивільний процес» здобувачам освіти було запропоновано провести **дебати** на тему «Різні підходи до розуміння сутності суддівства в дебатах». Ми побачили, що в учасників дебатів відбулися якісні зміни у сприйнятті навчального матеріалу і навколишнього життя: вони прагнули побачити все з двох позицій – ствердження та заперечення, навчалися не лише слухати, а й чути, виокремлюючи головне у словах опонента, визначаючи сильні й слабкі сторони промови спікера. Тут судді відводилася роль організатора структурованого публічного обміну думками між двома сторонами. Здобувачі освіти повинні були сформулювати різне бачення ролі судді.

Прихильниками оціночно-ігрової моделі суддівства було визначено основи суддівської поведінки як зразка, де суддя мав дотримуватися таких правил:

- суддя має сприяти створенню сприятливої атмосфери гри, яку він судить;
- суддя має поводитися ввічливо і з повагою до дебатерів;
- суддя жодним чином не може залучатися до суддівства раундів, де може мати місце конфлікт інтересів;
- суддя повинен вчасно прибути до місця проведення дебатів;

- судді слід представитися та (якщо це передбачено правилами заходу) повідомити свою суддівську філософію і судити відповідно до заявлених тез;
- суддя мусить забезпечити належний контроль за часом у раунд;
 - суддя має не лише забезпечувати сприятливу для дебатування атмосферу, а й спрямовувати діяльність дебатерів на досягнення певних параметрів дебатної діяльності, що відображають оволодіння ними тими чи іншими вміннями і навичками;
 - суддя має не лише уникати втягування в дискусію дебатерів, а й посісти позицію «над дискусією», тобто стати експертом, який оцінює сильні й слабкі сторони діяльності конкретних дебатерів, виявляє нерозкриті можливості, що впливають на результативність дебатування промовців і команд;
 - суддівська філософія є обов'язковим елементом суддівства в дебатах, в якій слід відобразити основні орієнтири дебатної діяльності.

Під час дослідження здобувачі освіти зрозуміли, що такі вимоги до суддівства в дебатах реалізовували комплексний підхід до діяльності судді та визначили його цілеспрямований вплив на розвиток умінь і навичок дебатерів.

У дослідженні ми визначили, що розмовний стиль у юридичному мовленні, маючи основною функцією - комунікативну, реалізував її у двох видах усного професійного спілкування — офіційному й неофіційному. Офіційне усне спілкування під час ділових зустрічей, нарад, переговорів, бесід, круглих столів потребувало поєднання елементів розмовного стилю з офіційно-діловим або науковим.

Неофіційне спілкування було персонально адресованим, а тому більшою мірою репрезентувало такі специфічні ознаки розмовного стилю, як спонтанність (непідготовленість), ситуативність, невимушеність, демократизм у спілкуванні, найбільша свобода у виявленні думок та почуттів, неповнота або надлишковість мовних засобів, експресивно-емоційна насиченість, суб'єктивність, значна частина персонально-особистісної та оказіональної складової мовлення, повсякденно-побутовий характер, частіше спостерігається недотримання або й свідоме порушення мовних норм, можливе використання позалітературних мовних засобів (професійний сленг, аргі, професіоналізми, оказіоналізми) [3].

Висновки. Репертуар мовностильових засобів юридичного мовлення надзвичайно багатий, оскільки в ньому присутні елементи майже усіх функціональних стилів у поєднанні із специфічними засобами, риторичними фігурами і прийомами. Широко використовуються такі стилістичні прийоми, як поєднання в межах одного тексту різностильових елементів (наприклад, наукова термінологія або офіційно-ділова лексика з розмовними засобами або жаргоном, сленгом, професіоналізмами).

Вивчення особливостей різних стилів юридичного мовлення допоможе розробити методичні поради і вимоги до мови і стилю наукових правознавчих праць різних жанрів (наукових доповідей, статей, дисертацій, монографій, підручників тощо), які сприятимуть підвищенню якості наукової, навчальної та довідково-лексикографічної літератури для правників.

Література

1. Академічна юридична думка. Київ.: Ін Юре, 2018. 500 с.
2. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія. Київ, 2018. 166 с.
3. Баранник Д. Х. Мова нормативно-правових актів і система функціональних стилів літературної мови. *Право і лінгвістика*. У двох частинах. Частина 2. Київ, 2003. 115 с.
4. Боярський Н.Ф., Наумов С.О. Використання освітньої технології «дебати» для навчання прав людини: навч.-метод. посіб. Київ.: ТОВ «Інтерсервіс», 2019. 132 с.
5. Навчання демократії через дебати: навч.-метод. посіб. / Упоряд. О.В. Зима, Т.О. Ремех. Київ.: Літера ЛТД, 2015. 104 с.
6. Сущенко І. Дебати в школі. Як навчити учнів аргументації та публічного мовлення? : посіб. для вчителів. Тернопіль: Астон, 2006. 128 с.